

Κούλα Νικολαΐδου

Γεννήθηκε στην Πόλη το 1932

«Εζοσα μια πολύ ωραία παιδική ζωή γιατί οι γονείς μου με είχαν μοναχοπάιδι, με υπεραγαπούσαν. Δεν ήταν οι γονείς μου, με υιοθέτησαν γιατί δεν μπορούσαν να κάνουν παιδιά και μου είχαν παθολογική αγάπη.

Όταν ήμουν 15 χρονών πέθανε η μπτέρα. Έμεινα με τον πατέρα

Μετά έγινε το κακό με το πογκρόμ κι όπως όλοι οι Έλληνες χάσαμε σπίτια, χάσαμε δουλειές. Ο σύζυγος τότε έχασε το μαγαζί του και δεν ήθελε πλέον να ζήσει στην Τουρκία και έφυγε για την Αφρική.

Με τους Τούρκους πριν από και είχα τους καλύτερους μου φίλους γιατί μιλούσα πολύ καλά τα τουρκικά.

Η μπτέρα που με υιοθέτησε ήταν από την Ασία και δεν ήξερε ελληνικά. Ήμασταν πολύ αγαπημένοι, δεν είχαμε προβλήματα εκτός οι πολιτικοί που μας έκαμαν. Μεταξύ μας οι οικογένειες ήμασταν αδέλφια. Δεν υπήρχε κακία, δεν υπήρχε μίσος. Η μπτέρα που με γέννησε (σ.ο. είχε δοθεί για υιοθεσία) δεν τολμούσε να με πλησιάσει, κόλλησε στον τοίχο, δεν ήξερε τι να κάνει. Εγώ πήγα κοντά της και μου είπε, «με αγαπάς», και της είπα γιατί όχι, είσαι η γυναίκα που με γέννησε.

Είναι η πόλη που γεννήθηκα, τη λατρέψω, την αγαπώ και δεν μπορώ να ζήσω δίχως την ανάμνηση της. Θέλω πρωτού πεθάνω να ξαναπάω να δω τον τάφο των γονέων μου, το σπίτι μας, εκεί που μεγάλωσα, εκεί που γεννήθηκα. Η Πόλη για μένα είναι η πατρίδα την παντοτινή.»

Ιουλία Πάρμας

Γεννήθηκε στην Κωνσταντινούπολη στις 16 Φεβρουαρίου 1927.

Μεγάλωσα στην Πόλη και έζοσα εκεί μέχρι την πλικία των 37 ετών. Περνούσαμε καλά στην αρχή. Με τους Τούρκους δεν μπορείς να ξέρεις...

Ο πατέρας μου ήταν καλός άνθρωπος. Ήγινε ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος. Τον πήραν στρατιώτη αλλά δεν του έδωσαν όπλο. Δεν ουδέτεραν όπλο αν δεν ήσουν μουσουλμάνος. Αρρώστησε ο πατέρας μου, ήταν για να πεθάνει, έπαθε εξανθυματικό πυρετό και τον έστειλαν πίσω.

Το 1955 έγιναν τα Σεπτεμβριανά. Μεγάλο κακό. Πολύ μεγάλο κακό. Όλοι περίμεναν ότι πα θα μπουν στα σπίτια και θα άρχιζαν να μας κόβουν. Στο διαμέρισμα που καθόμουνα, κάτω, έμεναν Αρμενέοι οι οποίοι έχουν πολύ άσχημη πείρα από τους Τούρκους. Δεν ήξερα

Κλείσε την πόρτα σου, βάλε ένα τραπέζι πίσω από την πόρτα και μη φοβάσαι, μας έλεγαν οι Τούρκοι γείτονες.

Όλη η Ανατολή ήταν στην Πόλη.

Ένα ζαχαροπλαστείο είχε τέντες κατεβασμένες, μπλε και άσπρες. Νόμιζαν ότι είναι ελληνική σημαία. Τις τράβηξαν και τα έριξαν στο δρόμο να περάσει από πάνω το λεωφορείο. Μπήκαν μέσα στις πολυκατοικίες, πετούσαν τα ψυγεία, τα κρεβετάτια των ανθρώπων, έσκιζαν τα στρώματα με τα μαχαί-

ρια τους. Κι όλα αυτά τα είδε και το παιδί. «Οχι να τα δει να μπν τα ξεχάσει», είπε ο πατέρας μου. Τα ξημερώματα βγήκε στρατιωτικός δρόμος και τα πράγματα πούχασαν.

Την άλλη μέρα πήγαμε να δούμε το μαγαζί. Δεν το πείραξαν γιατί είχαμε τρεις Τούρκους που δούλευαν, αχθοφόροι. Ήταν σχοινέμπορος ο άνδρας μου.

Εχθές, εκείνη την ώρα ήμουν Τούρκος και δεν έπρεπε να υπερασπιστώ το μπασκούμ του γκιαβούρη, είπε ο ένας υπάλληλος...

Στο Σιολί, το νεκροταφείο έχουμε τους νεκρούς μας εκεί. Εκεί ήταν ο τάφος που είχε τη μπτέρα και τον αδελφό του συζύγου μου. Είχε πεθάνει κάποιος και τον είχαν βγάλει από τον τάφο του. Πεθαμένος δυο μέρες πριν. Στο οστεοφυλάκιο όλα τα κόκκαλα ριγμένα.

Τον παπά του Μπαλουκλί ακούσαμε ότι τον έθαψαν ζωντανό.

Ο κόσμος πολύ τυραννήθηκε, πολύ κουράστηκε, πολλά έχασε. Τα ξανακάνανε όμως οι Ρωμιοί, είναι πολύ εργατικοί οι Έλληνες. Μετά έβαλαν το φόρο περιουσίας. Άλλη μια καταστροφή για τον ελληνισμό της Πόλης.

Τα πήραν όλα. Οι κλεψιές που έγιναν στη μεγάλη οδό του Πέραν... Όλα τα χρυσαφικά, όλα τα υφάσματα τα έκλεψαν αυτοί που ήθελαν από την Ανατολή.

Έβαζαν ταμπλές. Γκιαβούρης... Μην ψωνίζετε από δω... Μετά είπαν θα φύγουν οι Έλληνες υπόκοοι. Τους έδιναν διορία 15 μέρες νομίζω. Έφευγαν όλοι με δύο βαλίτσες...»

Χρυσάνθη Σαμαρά

Γεννήθηκε το 1925 στη Βόρειο Ήπειρο.

«Εφτά χρονών πήγα σχολείο και έντεκα ήρθα στην Πόλη. Δεν ήξερα ούτε ελληνικά ούτε τουρκικά. Ο μπαμπάς με πήγε στο Ζάππειο να με γράψει. Είχε μαγαζί, μιξ μπίζνες, και τον βοηθούσα. Έζοσα μια καλή ζωή στον μπαμπά μου με όλα τα καλά. Όταν έγινα 26 χρονών με αρραβωνιάσαν με το Γιώργο που ήταν από την Κορυτσά. Είχε πάει και στο πανεπιστήμιο.

Κάθε καλοκαίρι πηγαίναμε στα Πριγκηπονήσια για τέσσερις μήνες. Ο πατέρας μου είχε πελάτισσα και του Αιταούρκ την πεθερά. Ήταν πολύ καθωστρέπει με το καπέλο της, με την τοάντα της κι όλο ελληνικά μιλούσε. «Πως δεν με προσκάλεσες στον γάμο της κόρης σου που την ξέρω από μικρή;» είπε στον πατέρα μου...

Ημασταν στο Σκουταρι. Έρχεται ο άντρας μου από τη δουλειά και μου λέει γίνεται μεγάλο κακό. Στην πόρτα μου καθόταν ο νυχτοφύλακας. Πειπέται και λέει, εδώ δεν κάθεται κανένας ρωμιός. Έγιναν τα Σεπτεμβριανά, όλοι φεύγανε...

Ήθη Μορφιάδου

Γεννήθηκε στην Πόλη το 1927.

Η καταγωγή μου, οι παππούδες, οι γονείς ήταν από το Βυζάντιο. Μεγάλωσε με πολύ καλές συνθήκες γιατί ήμουν μοναχοπάρι. Ζούσαμε σε ένα πελώριο σπίτι, στα Ταταύλα, που ήταν από των Σουλιάνων τα χρόνια. Έμεινα με τη μπτέρα μου σε εκείνο το πελώριο σπίτι.

Δεν επέστρεψα στην Πόλη και δεν θέλω να επιστρέψω γιατί φύγαμε με άσχημες συνθήκες. Όταν γίνανε τα γεγονότα και ρημάζανε και σπάσανε και μπίκανε στα σπίτια δεν ήθελα πια... Θυμάμαι μόνο τα καλά τα χρόνια, τα λίγα τα καλά, τα ποσκά τα χρόνια. Μετά από εκεί διαρκώς είχαμε μια ανπουχία. Τα παλληκάρια είχανε φόβο. Βγαίνανε να πάνε κάπου κι εμείς στο σπίτι αγωνιούσαμε και λέγαμε θα έρθουν το βράδυ στο σπίτι...

Ένα πολύ ωραίο μέρος. Αν τη δεις μια φορά δεν θα την ξεχάσεις ποτέ. Δεν μπορώ να ξεχάσω κάποια πράγματα, αλλά και τα κακά νομίζεις σκεπάζουν τα καλά... Οι συνθήκες...»